

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร ฯ พยัญชนะไหนจัดเป็น อโหสยะ, โหสยะ, สิริลลิต และ ธนิต ฯ
๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณในสระสนธิแบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง ฯ โนหตุ เป็นสนธิอะไร ตัดและต่ออย่างไร ฯ
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
 - ก. สัพพนาม คืออะไร ฯ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
 - ข. ย, อญณ, ตุมท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน ฯ
๔. ธาตุคืออะไร ฯ ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด อะไรบ้าง ฯ
๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้
 - ก. คัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ ฯ สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ
 - ข. กิตปัจจัย ในกริยากิตก์ มีเท่าไร อะไรบ้าง ฯ ปัจจัยไหน บอกกาลอะไร ฯ
๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิวาสมาส ฯ และอภัยยิวาสมนั้นมีเท่าไร อะไรบ้าง ฯ จตุททิส, กตบุญโณ (บุรีโส) เป็นสมาสอะไร จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ
๗. สมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. มี ๓๓ ตัว พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฏ, ต ถ, ป ผ, และ ส ๑๑ ตัวนี้ จัดเป็น อโสมสยะ
 พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฌ ง, ช จ ญ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภา ม และ ย ร ล ว ห ฬ ๒๑ ตัวนี้ เป็นโสมสยะ
 พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๓ ในวรรคทั้ง ๕ เป็น ลิลิต
 พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรค ทั้ง ๕ เป็น ธนิต ในคัมภีร์ก็แจกายนเภทแสดงไว้ว่า พยัญชนะที่สูตวรรค ๕ ตัว ก็เป็น ลิลิต ฯ
๒. แบ่งเป็น ๒ คือ แปลงสระเบื้องหน้า ๑ แปลงสระเบื้องหลัง ๑ โนหนัต เป็นสระสนธิ ตัดเป็น โนหิ - เอตํ ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหนัต ฯ
๓. ตอบคำถามนั้นต่อไปนี้
 - ก. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะเหตุ มี ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ฯ
 - ข. ย, อญญ จัดเป็นวิเสสนสัพพนามชนิด อนิยม ย ศัพท์นั้น พิจารณาเห็นว่าไม่เป็น อนิยม แท้ทีเดียว เพราะเข้ากับ ตุมฺห, อมฺห ศัพท์ก็ได้ แต่เมื่อประสมกับ แปล ย ศัพท์ว่า "ไต่" แล้วก็ดูเหมือนเป็น อนิยม แท้ ตุมฺห จัดเป็น ปุริสสัพพนาม ฯ
๔. คือ กิริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก ท่านรวบรวมไว้เป็น ๘ หมวด คือ
 ๑. หมวด ภู ชาติ ๒. หมวด รุช ชาติ ๓. หมวด ทิว ชาติ
 ๔. หมวด สู ชาติ ๕. หมวด กี ชาติ ๖. หมวด คห ชาติ
 ๗. หมวด ตน ชาติ ๘. หมวด จรุ ชาติ ฯ

๕. ตอบคำถามนั้นต่อไปนี้

ก. ศัพท์ใด เป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกริยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้น ชื่อ กัตตุสาธนะ ผู้ทำ ๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนฺธนี วัตถุเป็นเครื่องผูก ชื่อว่า กรณะสาธนะ

กัตตุสาธนะ ท่านบัญญัติให้แปลว่า "ผู้" ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า "ผู้...โดยปกติ"

กรณะสาธนะ ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า "เป็นเครื่อง..." ก็ได้ แปลว่า "เป็นเหตุ..." ก็ได้ ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า "เป็นเครื่องอันเขา..." ก็ได้ "เป็นเหตุอันเขา..." ก็ได้ ฯ

ข. กิตปัจจัยในกริยาภิกตฺกมี ๓ คือ อนฺต, ตวนฺต, ตาวี.

อนฺต บอกปัจจุบันกาล

ตวนฺต, ตาวี บอกอดีตกาล ฯ

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อ อพยยิภาวสมาส มี ๒ คือ อุปสคฺคบุพฺพโก, นิบาตบุพฺพโก

จตุทฺทิสฺ เป็นสมาหฺรทิกุสฺมาส วิ. ว่า จตฺสฺโส ทิสฺ จตุทฺทิสฺ

กตฺปุณฺโณ (ปุริส) เป็นตติยฯพหุพฺพิทิสฺมาส วิ. ว่า กตฺ ปุณฺณํ เยน โส

กตฺปุณฺโณ (ปุริส) ฯ

๗. มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ, ณ, ตา ฯ

พระราชเวที พุทฺทมวฺโส วัดเบญจมบพิตร
สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย.
ตรวจแก้.